

****समाजवादी****

समाजवाद समजून घेण्यासाठी आपण काही उदाहरणे पाहू.

समजा, तुमच्या वर्गात 30 विद्यार्थी आहेत. खेळण्यासाठी बॅडमिंटनचे फक्त 2 सेट आहेत. तर शिक्षक काय करतील? कोणत्याही 4 मुलांना निवडून म्हणतील का—“हे तुमचं आहे, तुम्हीच खेळा, दुसऱ्याला देऊ नका”? नाही. ते काय म्हणतील?

“या बॅडमिंटनवर सगळ्यांचा अधिकार आहे. सगळ्यांनी आलटून-पालटून खेळायचं.”

म्हणजे प्रत्येक विद्यार्थ्याला खेळण्याची समान संधी मिळावी, कुणीही बाहेर राहू नये—याची ते व्यवस्था करतील. हो ना?

➤ अन्न, पाणी, घर (निवारा), शिक्षण, आरोग्य—या माणसाच्या मूलभूत गरजा आहेत.

➤ माणूस म्हणून प्रत्येकाला पुढे जाण्याची संधी मिळावी, म्हणून सर्वांना या मूलभूत सुविधा मिळाल्याच पाहिजेत—आणि हे सुनिश्चित करणं ही सरकारची जबाबदारी आहे.

➤ उदाहरणार्थ:

- गरीबांच्या अन्नासाठी—राशन/कंट्रोल व्यवस्था

- राहण्यासाठी—घरकुल (निवारा) योजना

- शिक्षणासाठी—सरकारी/अनुदानित शाळा, महाविद्यालये, मोफत शिक्षण, शिष्यवृत्ती इ.

- आरोग्यासाठी—सरकारी रुग्णालये, वेगवेगळ्या योजना

➤ हे सगळं समाजवादाच्या धोरणांतर्गत येतं. आणि हा प्रत्येक व्यक्तीचा अधिकार आहे. हे देऊन सरकार काही “उपकार” करत नाही.

➤ या देशात जितकीही नैसर्गिक साधनसंपत्ती आहे (जमीन, नद्या, समुद्र, किनारे, खनिजे, डोंगर, हवा इ.), ती सगळी लोकांची सामायिक संपत्ती आहे. तिचा उपयोग सर्वांच्या हितासाठीच व्हायला हवा.

****मालकी हक्क****

➤ भारत माझा देश आहे—आणि देशाची संपत्ती/साधनसंपत्तीवर सगळ्यांचा मालकी हक्क आहे. जसं आपण म्हणतो “माझं घड्याळ”—म्हणजे “माझं” = मालकी. आता मोठ्याने सांगा, आपण देशाचे कोण? अगदी बरोबर—मालक! मग देशाचा 7/12 (खसरा-खतौनी) तुमच्या नावावर आहे का?

➤ मग अशी कोणती गोष्ट आहे जी आपली मालकीची आहे?

➤ पाहा, या देशाची संपत्ती कुणाची?—आपली.

तिचा उपयोग कुणासाठी व्हायला हवा?—आपल्यासाठी.

मग देशातील सान्या सरकारी गोष्टी कुणाच्या आहेत?

➤ बरोबर! तुमच्या/आपल्या!

➤ या सरकारी रस्त्यांवर कुणाचा हक्क?—माझा/आपला!

➤ सरकारी शाळा कुणाच्या?—माझ्या/आपल्या!

➤ सरकारी रुग्णालये कुणाची?—माझी/आपली!

➤ सरकारी बस, रेल्वे कुणाची?—माझी/आपली!

➤ सरकारी विमान कुणाचं?—माझं/आपलं!

➤ हे सगळं म्हणताना लक्षात ठेवा—ही सगळी संपत्ती तुमची/आपलीच आहे! तुम्ही काही साधेसुधे लोक नाही आहात.

➤ समाजवाद हेही सांगतो की या देशात गरीब आणि श्रीमंत यांच्यातील दरी कमी व्हायला हवी.